

Motion till riksdagen

1988/89:K604

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Den kommunala kompetensen för genomförandet av solidaritetsaktioner m.m.

Olika slags solidaritetsyttringar och bistånd till u-länder anses ligga utanför den kommunala kompetensen. Det finns vissa undantag såsom den rätt till bojkott som ges kommunerna och landstingen i Sydafrikalagen (1985:1052) och lagen som ger dem rätt till att lämna internationell katastrofhjälp (1975:494).

Bortser man från dessa speciella situationer har kommunerna inte rätt att lämna hjälp eller att agera solidariskt med länder, folk eller folkgrupper i den tredje världen.

En kommunal bojkott av vanligt förekommande israeliska citrusfrukter för att sätta press på Israel att upphöra med sina illdåd mot palestinierna på Västbanken och i Gaza kan alltså inte genomföras. Aktionen skulle betraktas som olaglig även om den var väl förankrad i folkmajoritetens medvetande. Aktionen skulle kunna överklagas och stoppas innan beslutet verkställts.

Trots att det i både kommuner och landsting finns överskottsmaterial av olika slag som skulle välkomnas och göra stor nytta som u-landshjälp så hindrar lagarna många gånger att detta material kommer till nytta. Det måste föreligga en katastrofsituation om hjälpen skall bli laglig och för att ett beslut inte med framgång skall kunna överklagas.

Lagen bör därför ändras så att kommuner till en vänort eller som ett led i en solidaritetsaktion kan skänka överskottsmaterial av olika slag. Speciellt inom sjukvården finns mycket som kan vidareanvändas. Men också kommunerna har inom sina olika verksamhetsgrenar material och utrustning som kan komma i fråga.

En del material och utrustningar kan behöva svenska sakkunniga som medverkar vid installationen. I så fall bör lagen också tillåta att kommuner och landsting ger sådan medverkan, antingen genom att svenska tekniker reser ut eller genom att kommunerna får rätt att ta emot besökare från u-länder för utbildning här.

En kommun eller ett landsting kan inte heller om man avser att följa lagen bestämma sig för att stödja ett eller flera utvecklingsländer genom speciella stödköp av varor därifrån. Så till exempel finns inga lagliga möjligheter för en kommun att besluta om inköp av bananer från Nicaragua till sina bespisningar. Det finns över huvud taget inga lagliga möjligheter för en kommun eller ett landsting att ägna sig åt solidariska inköp av frukt, grönsaker eller andra livsmedel från den tredje världen.

Detta framstår som speciellt egendomligt som det är helt lagligt att fatta beslut i ett landsting eller i en kommun att t ex inköpa endast giftfritt odlade

grönsaker. Ett sådant beslut innebär ju också detta ett ställningstagande mellan olika typer av leverantörer till kommunen. Varför skulle inte denna kommunala rätt kunna vidgas till att gälla andra områden?

Mycket av insatserna från kommuner och landsting kan ske genom det s k vänortssystemet som idag huvudsakligen är koncentrerat till de kulturella och idrottsliga områdena och riktat mot de nordiska länderna. Vi menar att systemet med vänorter bör stödjas och uppmuntras till att omfatta den tredje världen, i synnerhet med orter i frontstaterna runt Sydafrika och i Nicaragua. Vi anser också att vänortssystemet skall användas i solidaritet med dessa länder, för hjälp och bistånd.

Det är viktigt att den kommunala kompetensen vidgas så att det är helt klart att kommunerna kan ge hjälp också på en mer långsiktig bas än vad som blir fallet när det gäller akut katastrofhjälp. Vad som är en katastrof får inte bli föremål för juridiska bedömningar när ett kommunalt beslut att skänka av sitt överflöd nagelfars efter ett överklagande. När upphör en katastrof att vara en katastrof och därmed förbjuden för en kommunal insats?

Många skolor och skolklasser ägnar sig åt insamlingar eller olika former av solidaritetsaktioner för människorna i den tredje världen, mot krig, förtryck, apartheid, utsugning, miljöförstöring och andra fruktansvärda hot mot framtiden.

Kommunala insatser när det gäller bistånd och solidaritetsaktioner skulle stärka skolans möjligheter att arbeta med dessa frågor. Eleverna skulle få en direkt och påtaglig illustration i internationellt hjälparbete och därmed få en ökad förståelse för vikten av detta.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att den kommunala kompetensen utvidgas till att omfatta rätten till att genomföra solidaritetsaktioner och lämna u-landsbistånd också när det inte handlar om akut katastrofhjälp,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om åtgärder för att uppmuntra kommunalt och landstingskommunalt vänortsutbyte, i synnerhet vänortsutbyte med orter och regioner i frontstaterna i Södra Afrika och i Nicaragua.

Stockholm i januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvarðsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)